

श्रीमत्सर्वानन्दनाथविरचितं
सर्वोल्लासतन्त्रम्

सम्पादक एवं व्याख्याकार

एस० एन० खण्डेलवाल

भूमिका

म० म० गोपीनाथ कविराज

चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन
वाराणसी

विषयानुक्रमणिका

पृष्ठाङ्काः

उल्लासनिर्णयः

१-५

प्रथमोल्लासः

६-१०

अथ निगमलक्षणम्

७

अथागमलक्षणम्

८

अथागमनिगमप्रकाशकथनम्

८

अथ यामलोत्पत्तिः

८

अथ शास्त्रोत्पत्तिः

९

अथ युगभेदे शास्त्राचरणम्

९

अथ शास्त्रेण देवतायाः मूर्तिनिरूपणम्

९

अथ वेदोत्पत्तिकथनम्

१०

द्वितीयोल्लासः

११-१३

अथ तन्त्राख्या कथनम्

११

तृतीयोल्लासः

१४-२३

अथ सृष्ट्युत्पत्तिप्रकरणम्

१४

राधातन्त्रे सृष्ट्युत्पत्तिकथनम्

१८

त्रिपुरारहस्यतन्त्रे सृष्ट्युत्पत्तिकथनम्

१८

अथ महाकालविरचितं श्यामास्तोत्रम्

१९

अथ सुन्दरीस्तोत्रम्

१९

अथ तारास्तोत्रम्

२१

चतुर्थोल्लासः

२४-२८

अथान्यप्रकारेण सृष्ट्युत्पत्तिकथनम्

२४

पञ्चमोल्लासः

२९-३१

अथान्यप्रकारेण सृष्टिनिरूपणम्

२९

षष्ठोल्लासः

३२-३६

अथ लयप्रकरणम्

३२

सप्तमोत्थासः	३७-४३
अथ भावप्रशंसा	३७
आगमोक्तभावप्रशंसा	३८
अथ चतुर्धा भावाचारलक्षणम्	४२
अष्टमोत्थासः	४४-४५
अथ त्रिविध भावाचारलक्षणम्	४४
नवमोत्थासः	४६-४९
अथ कौलज्ञानस्य कारणम्	४७
अथ पञ्चाचारः	४७
गुरुनिन्दनम्	४८
दशमोत्थासः	५०-५४
अथ गुरुलक्षणम्	५०
अथ शाक्तगुरुप्रशंसा	५१
अथ गुरुलक्षणम्	५२
अथ श्रीगुरोः सूक्ष्मध्यानम्	५३
अथ श्रीगुरोस्तेजो ध्यानम्	५३
अथ श्रीगुरोः स्थूलध्यानम्	५४
एकादशोत्थासः	५५-६०
अथ सद्गुरुलक्षणम्	५५
अथ शान्तः	५८
अथ दान्तः	५८
अथ कुलीनः	५८
अथ विनीतः	५८
अथ शुद्धवेशः	५९
अथ शुद्धाचारः	५९
अथ सुप्रतिष्ठः	५९
अथ शुचिर्दक्षः	५९
अथ सुबुद्धिमान्	५९
अथाश्रमी	५९
अथ ध्याननिष्ठः	५९
अथ मन्त्रतन्त्रविशारदः	५९
अथ निग्रहानुग्रहे शक्तः	५९

द्वादशोत्थासः

६१-६४

अथ वैष्णवाचारः

६१

अथ पशूनां शक्त्यर्चने निषेधः

६२

त्रयोदशोत्थासः

६५-६९

अथ इष्टभक्तिः

६५

अथ सात्त्विकसाधकलक्षणम्

६६

अथ राजसिकसाधकलक्षणम्

६६

अथ तामससाधकलक्षणम्

६७

अथ त्रिविधपूजालक्षणम्

६८

अथ त्रिविध तामसीपूजालक्षणम्

६८

चतुर्दशोत्थासः

७०-७४

अथ बलिदानम्

७०

अथ सात्त्विकीबलिः

७१

अथ राजसिकबलिः

७२

अथ तामसिकबलिः

७३

पञ्चदशोत्थासः

७५-८०

अथ आचारविवेचनम्

७५

अथ शैवाचारः

७५

अथाष्टाङ्गयोगः

७६

आदौ यमलक्षणम्

७६

अथ नियमलक्षणम्

७६

अथासनम्

७६

अथ प्राणायामः

७७

अथ प्राणायामस्य फलम्

७८

समाधिः त्रिपुरासारे

८०

षोडशोत्थासः

८१-८९

अथ विभावपशुलक्षणम्

८१

अथ मद्यानुकल्पम्

८१

अथ मांसानुकल्पम्

८१

अथ मत्स्यानुकल्पम्

८२

अथ मुद्रानुकल्पम्

८२

अथ मैथुनानुकल्पम्

८२

अथ विभाववीरलक्षणम्	८२
अथ विभाववीरः	८३
अथ पञ्चतत्त्वप्रमाणम्	८३
अथ मद्यानुकल्पम्	८४
अथ मांसानुकल्पम्	८४
अथ मत्स्यानुकल्पम्	८४
अथ मुद्रानुकल्पम्	८४
अथ पञ्चमानुकल्पम्	८५
अथ शुक्ररक्तानुकल्पम्	८७
अथ तिलकप्रमाणम्	८८
सप्तदशोल्लासः	९०-९५
अथ यन्त्रप्रमाणम्	९०
अथ विशेषयन्त्राख्या कथनम्	९२
अथ यन्त्रे पूजाफलम्	९२
अथ प्रत्यक्षानुकल्पयोर्लक्षणम्	९४
अष्टादशोल्लासः	९६-१०२
अथ शाक्ताचारः	९६
अथ संसर्गत्यागः	९७
अथ दक्षिणाचारशाक्तलक्षणम्	९७
अथ स्वधर्मलक्षणम्	९७
अथ वीरलक्षणम्	९९
अथ वीराचारगोपनम्	९९
अथ पशुवीरलक्षणम्	१०१
ऊनविंशोल्लासः	१०३-१०८
अथ साधकलक्षणम्	१०३
अथ चक्रलक्षणम्	१०४
अथ दिव्यचक्रप्रमाणम्	१०५
अथ वीरचक्रलक्षणम्	१०७
अथ देवचक्रलक्षणम्	१०८
विंशोल्लासः	१०९-११६
अथ श्रीचक्रस्य स्थाननिरूपणम्	१०९
अथ श्रीचक्रासनप्रमाणम्	११०

अथ चक्रेश्वरनियमः	११२
अथ चक्रमध्ये प्रवेशलक्षणम्	११३
एकविंशोत्थासः	११७-१२१
अथ श्रीचक्रे जात्यभेदः	११७
श्रीचक्रे द्रव्यनिरूपणम्	११९
अथ श्रीचक्रे द्रव्यस्थापनम्	१२१
द्वाविंशोत्थासः	१२२-१२६
अथ श्रीपात्रनियमः	१२२
अथ श्रीपात्रस्थापनलक्षणम्	१२२
अथ श्रीपात्राधारलक्षणम्	१२३
अथ पञ्चतत्त्वकथनम्	१२३
अथ पञ्चतत्त्वस्य फलम्	१२५
त्रयोविंशत्युत्थासः	१२७-१३१
अथाद्यतत्त्वलक्षणम्	१२७
अथाद्यतत्त्वस्य दोषोद्धारः	१२९
चतुर्विंशोत्थासः	१३२-१३७
अथ द्रव्यभेदकथनम्	१३२
शक्तिशुद्धिः	१३५
अथ पशुशक्तिलक्षणम्	१३५
अथ पशुवीरयोः शक्तिशुद्धिः	१३६
पञ्चविंशोत्थासः	१३८-१४६
अथाशुद्धमद्यस्य दोषकथनम्	१३८
अथ मद्यशुद्धिः	१३९
अथ कलसप्रमाणम्	१४०
अथ हसौः मन्त्रलक्षणम्	१४१
अथ शापमोचनम्	१४५
षड्विंशोत्थासः	१४७-१५०
अथानन्दमैरवध्यानम्	१४७
आनन्दमैरवीध्यानम्	१४८
अथ संक्षेपशोधनम्	१४९
अथान्यप्रकारद्रव्यशुद्धिः	१५०
सप्तविंशोत्थासः	१५१-१५५

अथ मांसलक्षणम्	१५१
अथ मांसशुद्धिः	१५३
अथ मत्स्यलक्षणम्	१५३
अथ मीनशुद्धिः	१५४
अथ मुद्रालक्षणम्	१५४
अथ मुद्राशुद्धिः	१५४
अष्टाविंशोल्लासः	१५६-१६०
अथ शक्तिलक्षणम्	१५६
ऊनत्रिंशोल्लासः	१६०-१६६
अथ शक्तिशुद्धिः	१६३
यामलोक्तशुद्धिः	१६४
त्रिंशोल्लासः	१६७-१७८
अथ सम्विदाप्रकरणम्	१६७
अथ सम्विदाशुद्धिः	१७१
एकत्रिंशोल्लासः	१७९-१८३
अथ श्रीचक्रमध्ये साधकस्य पात्राधारलक्षणम्	१७९
अथ साधकस्य पात्रलक्षणम्	१७९
अथ पात्रशुद्धिः	१८२
द्वात्रिंशोल्लासः	१८४-१८९
अथ श्रीचक्रे साधकपात्रस्थापनम्	१८४
अथ श्रीपात्रस्थापनस्य नियमः	१८४
अथ पात्रस्य संख्याकथनम्	१८५
अथ नवपात्रनामकथनम्	१८५
अथ सप्तपात्रनामकथनम्	१८५
अथ पञ्चपात्रनामकथनम्	१८५
अथ त्रिपात्रम्	१८६
अथ कुब्जिकातन्त्रोक्तपात्रनामकथनम्	१८६
अथ पात्रदानक्रमः	१८७
त्रयस्त्रिंशोल्लासः	१९०-१९७
अथ वटुकबलिः	१९०
अथ वटुकमन्त्रोद्धारः	१९०
अथ योगिनीबलिः	१९१

अथ क्षेत्रपालबलिः	१९२
अथ गणेशबलिः	१९२
अथ सर्वभूतेभ्यो बलिः	१९३
अथ सामान्यबलिः	१९३
अथ कुलदीप-दर्शनम्	१९४
अथ पात्रस्वीकारः	१९६
चतुस्त्रिंशोत्थासः	१९८-२०४
अथाङ्गन्यासादिफलम्	१९८
अथ प्राणायामफलम्	१९९
अथ तर्पणक्रमः	२००
अथ गुरुपंक्तिर्तर्पणम्	२०१
अथ स्वेष्टविद्या-तर्पणम्	२०२
ततः क्रमः	२०३
पञ्चत्रिंशोत्थासः	२०५-२१२
अथ पात्रस्वीकारः	२०५
अथ प्रार्थना	२०५
(१) अथ पञ्चपात्रवन्दनम्	२०७
(२) द्वितीयपात्रवन्दनम्	२०८
(३) तृतीयपात्रवन्दनम्	२०८
(४) चतुर्थपात्रवन्दनम्	२०८
(५) पञ्चमपात्रवन्दनम्	२०९
अथ नवपात्रवन्दनम्	२०९
षट्त्रिंशोत्थासः	२१३-२१९
अथ पाननियमः	२१३
अथ नवमपात्रस्य लक्षणम्	२१४
अथ श्रीगुरुध्यानम्	२१४
अथ ब्रह्मनिरूपणम्	२१७
अथ प्राणायामः	२१८
अथ जपः	२१८
सप्तत्रिंशोत्थासः	२२०-२२६
प्रथमे श्रीगुरुर्घ्यानम्	२२०
द्वितीये रूपचिन्तनम्	२२१

तृतीये प्राणायामः	
चतुर्थे जपः	२२१
पञ्चमे मैथुनम्	२२२
षष्ठे प्रदक्षिणम्	२२२
शक्तिप्रदक्षिणाक्रमः	२२२
शिवप्रदक्षिणम्	२२२
अस्य फलम्	२२३
सप्तमे नमस्कारः	२२३
अथाष्टाङ्ग-नमस्कारः	२२४
अष्टमे स्तोत्रम्	२२४
नवमे गायनम्	२२५
अष्टत्रिंशोत्थासः	२२७-२२८
अथ पात्रे मधुदानप्रमाणम्	२२७
अथ नवमपात्रे मधुदानप्रमाणम्	२२७
ऊनचत्वारिंशोत्थासः	२२९-२३३
अथ क्रीडा-विधानम्	२२९
अथ क्रीडालक्षणम्	२३०
घ. चत्वारिंशोत्थासः	२३४-२३७
अथ मैथुन-विधानम्	२३४
एकचत्वारिंशोत्थासः	२३८-२४९
अथ पञ्चमानन्द-कथनम्	२३८
अथ क्रियामार्गि-साधक-लक्षणम्	२४०
द्वाचत्वारिंशोत्थासः	२४२-२४४
अथानन्दार्थि-साधक-लक्षणम्	२४२
त्रिचत्वारिंशोत्थासः	२४५-२४८
अथ दैवानन्द-लक्षणम्	२४५
चतुश्चत्वारिंशोत्थासः	२४९-२५६
अथ मैथुनम्	२४९
अथ योनिस्तोत्रम्	२५१
अथ श्रोचक्र-पादोदक-माहात्म्यम्	२५४
पञ्च-चत्वारिंशोत्थासः	२५७-२६२
अथानन्दस्तोत्रम्	२५७

षट्चत्वारिंशोऽङ्काः	२६३-२७३
अथाभिषेकः	२६३
सप्तचत्वारिंशोऽङ्काः	२७४-२७५
अथ दक्षिणाचार-वीरस्य भावः	२७४
अष्टचत्वारिंशोऽङ्काः	२७६-२७९
अथ वामाचारः	२७६
अथ स्वपुष्पस्य प्रमाणं	२७६
अथ स्वयम्भू-स्वपुष्प-प्रभृति-कुसुमानां विधान-निरूपणम्	२७७
अथ स्वपुष्पादि-शुद्धिः	२७८
ऊनपञ्चाशत्तमोऽङ्काः	२८०-२८४
अथ स्वपुष्पादि-स्वयम्भवादि-पुष्प-शोधन-मन्त्रः	२८०
अथ पञ्च-मुद्रा-प्रमाणम्	२८२
अथ पञ्चतत्त्व-प्रकारं दक्षिणाचारे	२८३
पञ्चाशत्तमोऽङ्काः	२८५-२९२
अथ कुलयोषितां लक्षणम्	२८५
कुलस्त्री-अर्चनम्, कुलस्त्रीलक्षणम्	२८५
कुल-लक्षणम्	२८६
अथ कुलस्य देवमयत्व-कथनम्	२८९
एकपञ्चाशत्तमोऽङ्काः	२९३-२९७
अथ मैथुन-लक्षणम्	२९३
अथास्य भावः	२९३
अथ वामाज्ञानम्	२९५
द्वापञ्चाशत्तमोऽङ्काः	२९८-३०२
अथ शक्ति-ज्ञानम्	२९८
अथ गुप्ताशक्ति-लक्षणम्	२९८
अथ व्यक्ताशक्ति-लक्षणम्	३००
अथ वामा-पूजा-लक्षणम्	३०१
त्रिपञ्चाशत्तमोऽङ्काः	३०३-३०६
अथ सिद्धान्ताचारः	३०३
अथास्य सिद्धान्ताचारस्य भावः	३०३
चतुःपञ्चाशत्तमोऽङ्काः	३०७-३१०
अथ मैथुनानन्दलक्षणम्	३०७

अथ चतुर्विध-मुक्त्यानन्द-कथनम्	३०९
पञ्चपञ्चाशत्तमोल्लासः	३११-३१३
अथ पूर्णानन्दस्य माहात्म्यम्	३११
षट्पञ्चाशत्तमोल्लासः	३१४-३१५
अथ शक्यानन्दलक्षणम्	३१४
सप्तपञ्चाशत्तमोल्लासः	३१६-३१८
अथ शक्ति-माहात्म्यम्	३१६
अष्ट-पञ्चाशत्तमोल्लासः	३१९-३२२
हंस-बीजस्य माहात्म्यम्	३१९
ऊनषष्टितमोल्लासः	३२३-३२६
अथ ध्यानकथनम्	३२३
षष्टितमोल्लासः	३२७-३२८
अथ दिव्यानां कौलानां भेदकथनम्	३२७
एकषष्टितमोल्लासः	३२९-३३२
अथ कौलचारः	३२९
“निर्द्वन्द्व मानसो भूत्वा”-अस्य भावः	३२९
“ज्ञात्वा काम-कला-तनुम्”-अस्य भावः	३३०
अथ कला-प्रमाणम्	३३०
द्वाषष्टितमोल्लासः	३३२-३३८
अथ प्रकृति-स्वरूप-लक्षणम्	३३३
त्रिषष्टितमोल्लासः	३३९-३४६
अथ ब्रह्मज्ञानम्	३३९